

Mikrotalunik rohepöördes

Karme Petrutis 19.02.2026

Maaelu Teadmuskeskuse maaeluvõrgustiku teenistus

**Kaasrahanud
Euroopa Liit**

Talu lugu

- suurlinna kuldne ring
- siiski hajaküla
- uus-maakad, mono-põllud

- PM- haridus
- uus algus 2007
- suurpere
- 10 ha põllumajanduslikku maad
- sh 8 ha rohumaad

GO 1

M'

t₃25

54 t₃s

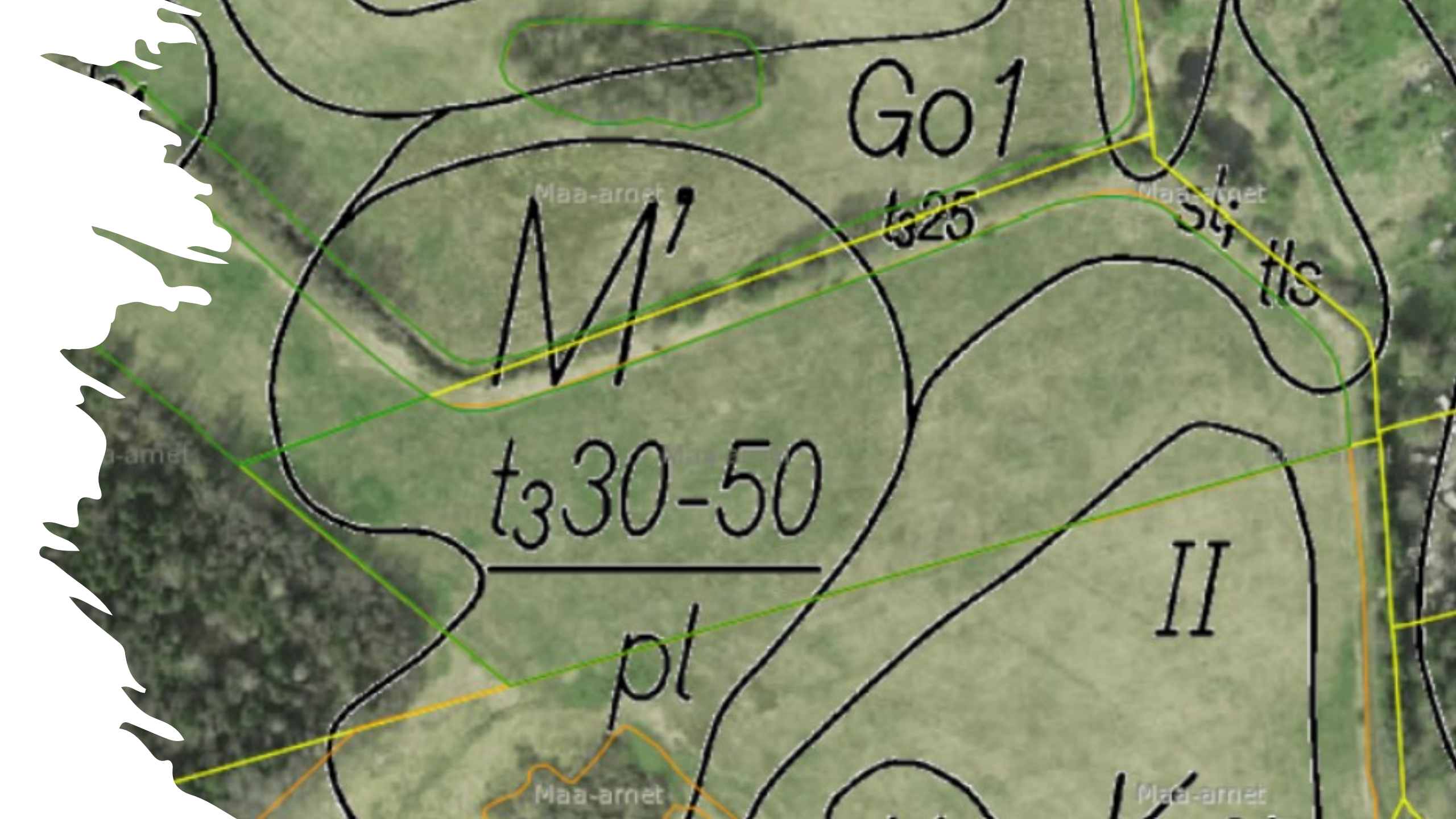
t₃30-50

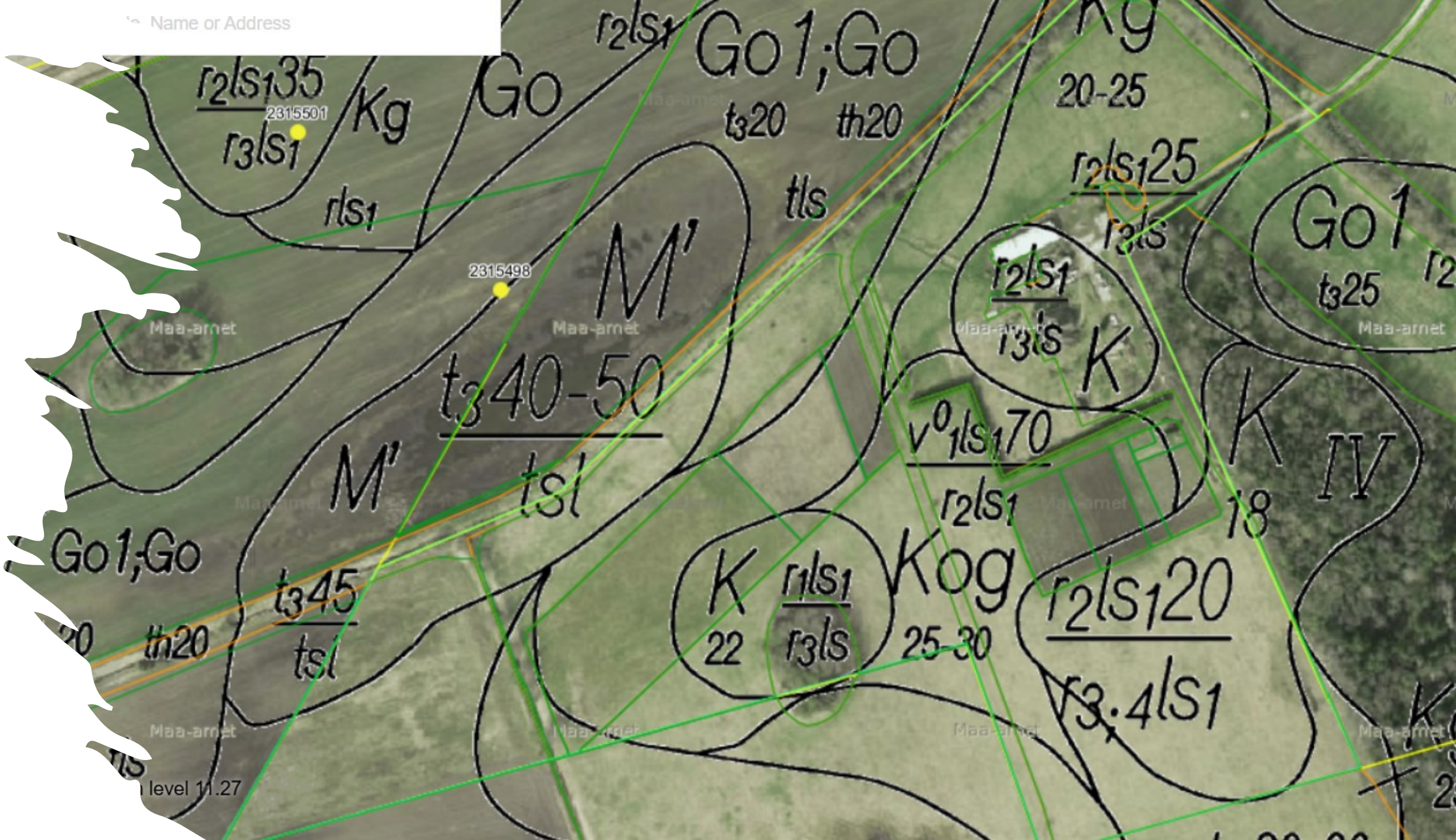
pl

II

Maa-arnet

Maa-arnet

r2ls135
2315501
r3ls1

Kg

Go

r2ls1
Go 1;Go
t320 th20

Kg
20-25

r2ls125
r3ls

Go 1
t325

2315498

M'

Maa-arnet

t340-50

r2ls1
r3ls

K

v⁰1ls170

r2ls1

K

IV

18

Go 1;Go

t345
tsl

K
22

r1ls1
r3ls

Kog
25-30

r2ls120
r3.4ls1

Maa-arnet

Maa-arnet

Maa-arnet

Maa-arnet

Miks just siin ja milleks?

Helged mälestused ja tuleviku-unistused...

Maale kolides oli pere suureks eesmärgiks üles ehitada, säilitada ja parandada omale meelepärast elukeskkonda, **so ajada omal maal oma asja**

Argipäev ja tavad

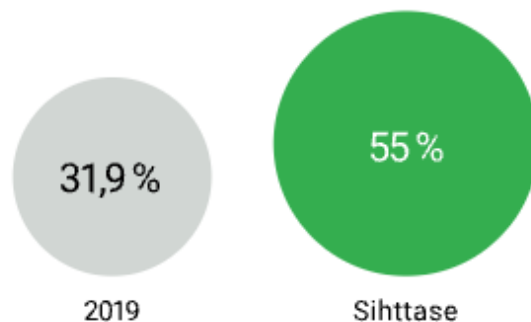

U 2020: hooga rohepöördesse...

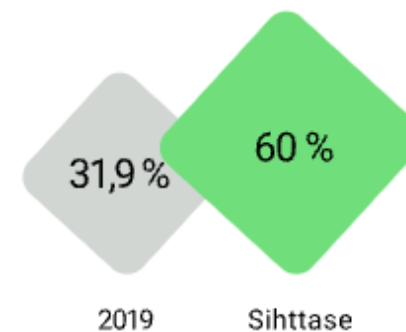
Rohepöördega seotud eesmärgid aastaks 2035

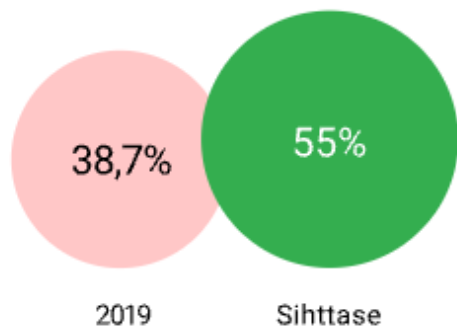
Kasvuhoonegaaside heitkogus

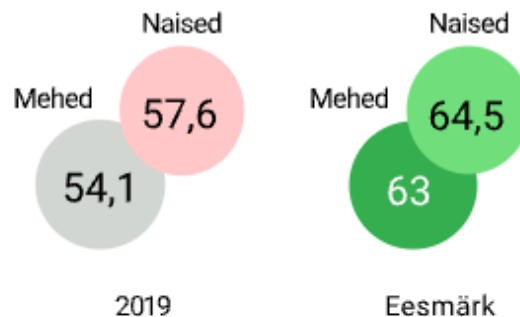
Taastuenergia osakaal

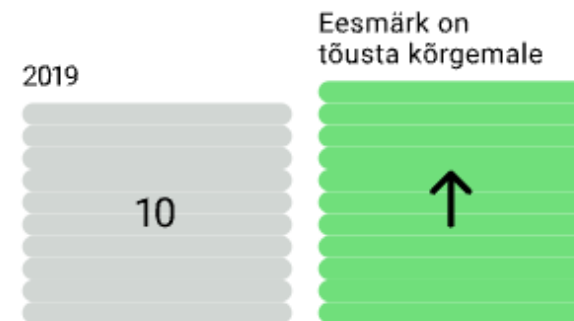
Olmejäätmete ringlussevõtt

Kestlike liikumisviiside osakaal

Tervena elada jäänud aastad

Säästva arengu indeks

Rohepöördega seotud eesmärgid aastaks 2035.
Allikas: [Rohepööre | Eesti Vabariigi Valitsus](#)

EL ja Eesti eesmärgid ja tugevused

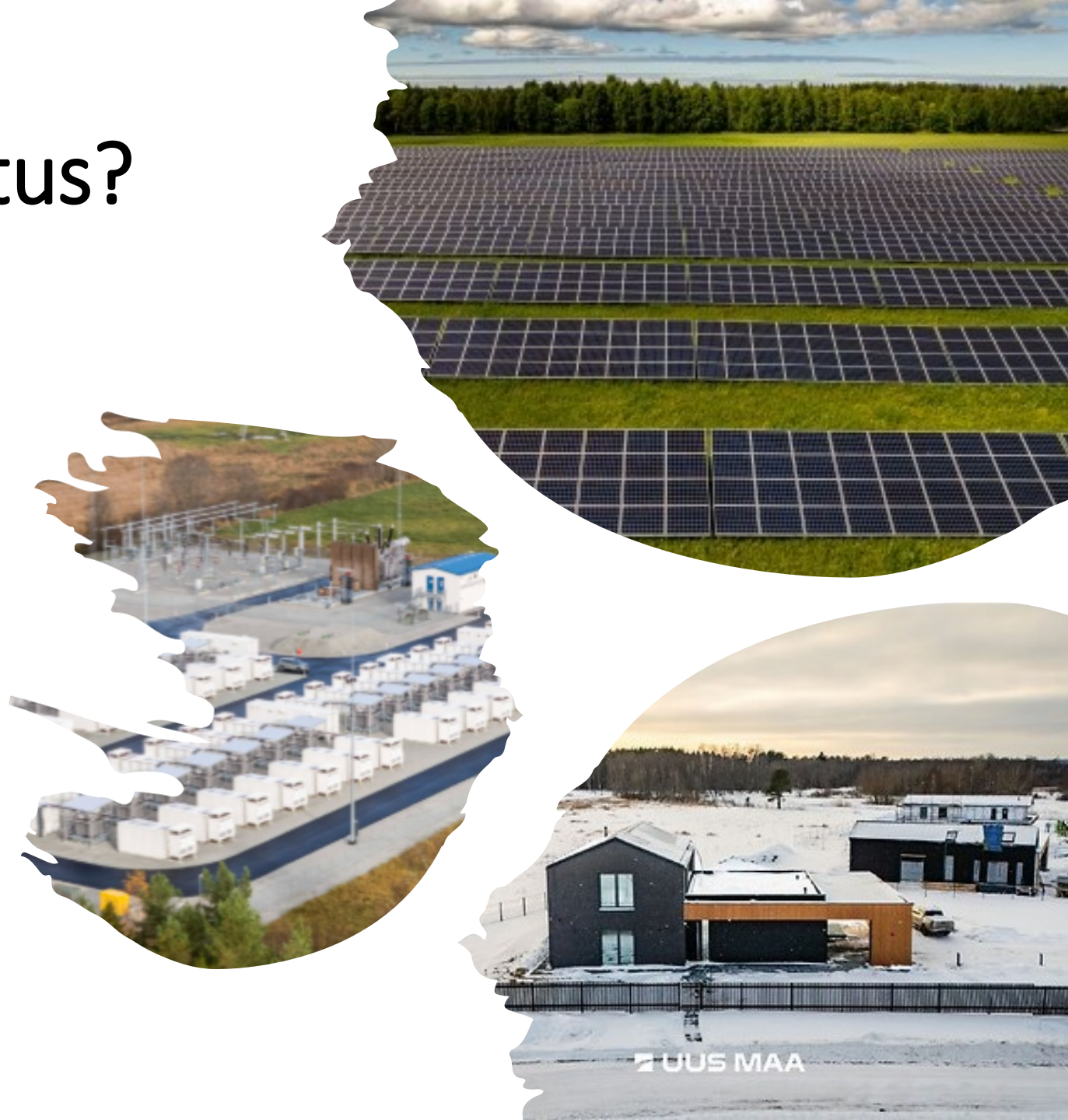
- Kliimaneutraalne ja keskkonnasõbralik majandus 2050
- Vähendada inimtegevuse mõju keskkonnale
- Eesmärgid saavutada hetkeseisu, olusid ja konkurentsivõimet arvestades
- Kedagi ei jäeta maha!
- Liigume koos ja üksteise vajadusi arvestades

- **Eesti tugevused:** digipööre, leidlikud ja ühtehoidvad kogukonnad, innovaatus, avatus uutele tehnoloogiatele, tugevad teadmised loodusteadustes

Allikas: <https://valitsus.ee/rohepoore>

Mis taluniku jaoks muutus?

- Konkurents pm-maale
- Surve maad müüa
- Maamaksu tõus
- Internett otsas!
- Konfliktid kogukonnas
- Piirangud rohumaale
- Piirangud turvasmuldadele
- Piirangud riikliku tähtsusega aladele
- Ärevus ja segadus ...

Mis taluniku jaoks muutus?

- Uued kaevandused?
- Kinnisvara väärtuse langus?
- Põhjavesi ohus?
- Bioloogiline mitmekesisus ohus?
- Häiringud ja saastus jne?
- **Kas saan siin üldse edasi elada?**

- + Vähem risustamist/põletamist
- + Lootus jõuda ka digiajastusse
- + Valgustatud bussipeatus
- + Lootus turvalisele (kooli)kergeteele
- + Suurepärane jäätmemajandus
- + Stabiilsem elektriühendus
- + Potentsiaal rikastuda ;-)
- + **Elan riikliku tähtsusega piirkonnas!**

EL ja Eesti eesmärgid ja tugevused

- Kliimaneutraalne ja keskkonnasõbralik majandus 2050
- Vähendada inimtegevuse mõju keskkonnale
- Eesmärgid saavutada hetkeseisu, olusid ja konkurentsivõimet arvestades
- Kedagi ei jäeta maha
- Liigume koos ja üksteise vajadusi arvestades

- **Eesti tugevused:** digipööre, leidlikud ja ühtehoidvad kogukonnad, innovaatus, avatus uutele tehnoloogiatele, tugevad teadmised loodusteadustes

Allikas: <https://valitsus.ee/rohepoore>

Kohaliku omavalitsuse kliimakava – kellele?

- „Kliima- ja energiakava on praktiline töörist maakondlikul kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil, mille abil saab kavandada arengustrateegiaid ning leida tasakaal soovitud ja võimalike arendustegevuste vahel. /.../ Kava eesmärgiks on seada suunised ja eesmärgid tuleviku investeringuteks, et maakond või kohalik omavalitsus oleksid vähem vastuvõtlikud kliimamuutustele sealhulgas aitaksid kaasa ka **kliimamuutuste leevendamisele.**“
- **Kliimamuutuste leevendamise eesmärgid:** KHG vähendamine, taastuvenergia osakaalu suurendamine, energia tõhusam kasutamine, energiajulgeoleku tagamine jt.

Allikas: <https://dge.ee/mis-on-kliima-ja-energiakava/>

- **Kus on selles kavas tavainimene, sh (mikro)tootja?**

Akvapoonika Rootsis

Koduse komposti
valmistamine

Agrometsandus
puud vahe

Heinategu väärika ajalooa väike-pakkijaga. Foto: erakogu

Hooga pöördes!

Mikrotalu mõju ja kestlik areng?

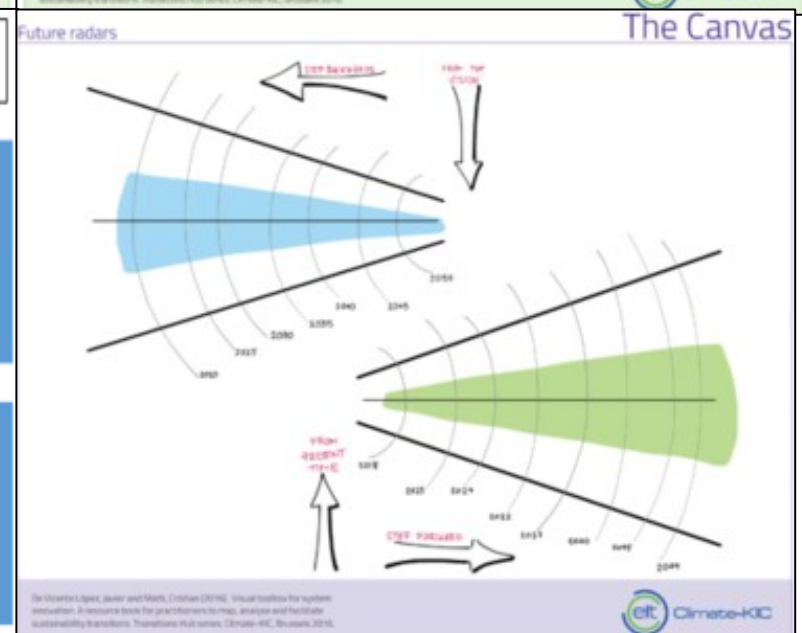
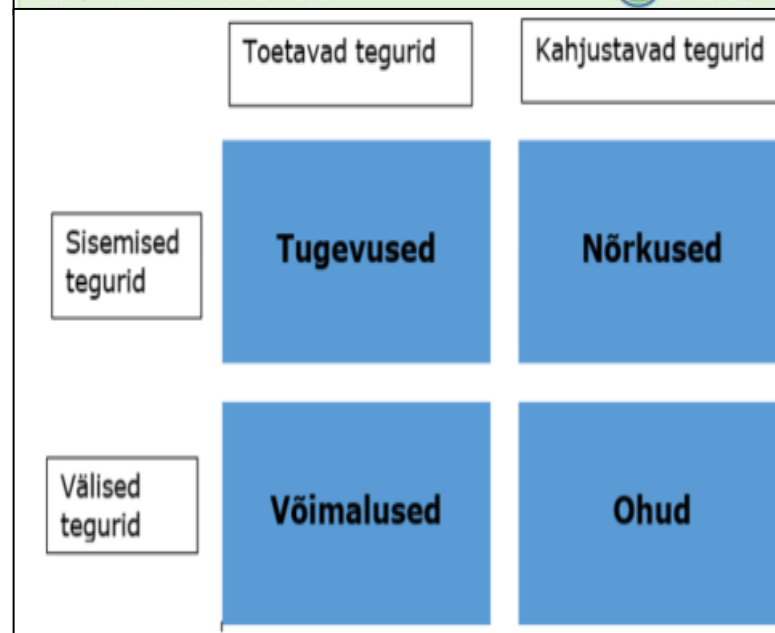
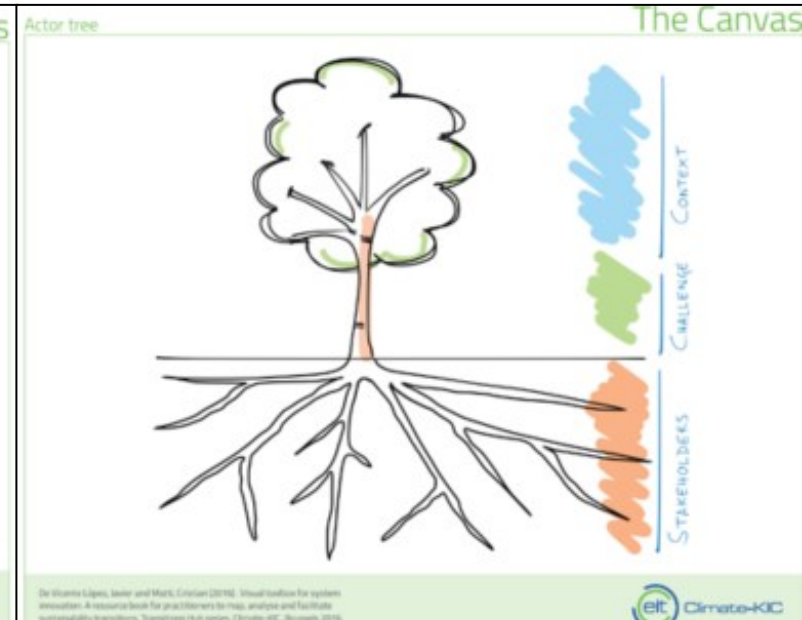
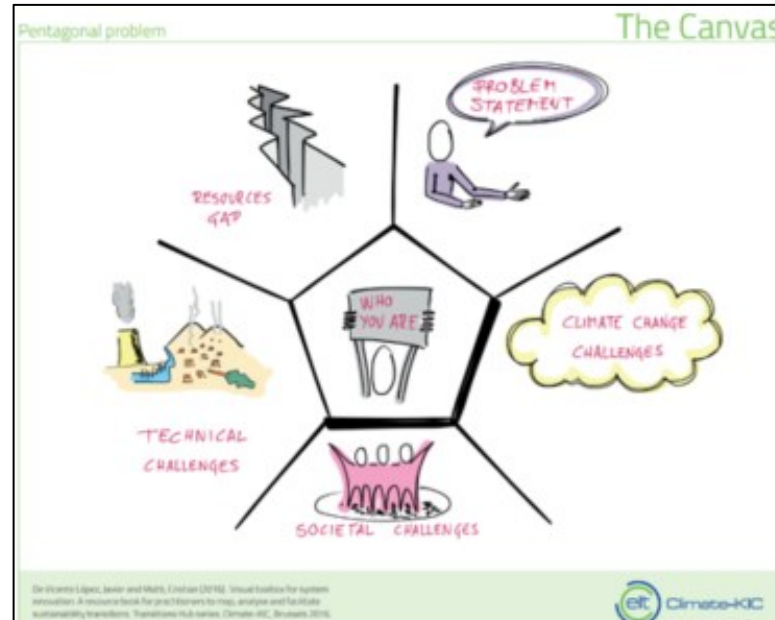
- Algsed ja muutunud eesmärgid – kaugel oleme ja kuhu liigume?
- Tegevuse ja tegevusetuse mõjud?
- EL ÜPP ja põllumajandusettevõtte ESG: majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnaalane jätkusuutlikkus?
- **TalTech MAGISTRITÖÖ**

MAGISTRITÖÖ KOKKUVÕTE

- **TÖÖ uurimisülesanded ja eesmärgid:**
 - Kaardista hetkeolukord ja analüüsi jätkusuutlikuma tootmise võimalusi
 - koosta talu arenguplaan:
 - ajaraam 2023→2030
 - lähtu talu kontekstist
 - leia ja analüüsi arengu toetajaid:
 - rahvusvahelised projektid
 - süsinikuturud
 - ÜPP ja riigi uued suunad, prioriteedid
 - praktikad jt.
 - visualiseeri plaan, tegevused ja aeg arenguradarina.
 - Leia arengu hindamise mõõdikud ja tööriistad

ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜS

- Kvalitatiivsed meetodid:
 - Intervjuud (Miller-Klugesherz ja Sanderson, 2023)
 - SWOT analüüs
 - *Climate-KIC* süsteemi-innovatsiooni visuaalsed tööriistad (Vicente, 2016)

JÄTKUSUUTLIKKUSE MÕÕDIKUD

Majanduslik mõõde	Sotsiaalne mõõde	Keskkonna mõõde
Kulude ja tulude tasakaal, kasumi suurus	Pere elukvaliteet ja rahulolu, heaolu	Mulla orgaanilise aine sisaldus
Ringmajanduslikud praktikad	Töehõive, töötasu suurus, töötingimused	Rohumaade ja <u>ökoalade</u> osakaal
Turustuskanalite arv	Pereliikmete kaasatus	Elupaikade rohkus ja bioloogiline mitmekesisus
Lepingute pikaajalisus	Kohalik kuvand, maine; sotsiaalne kaasatus	Kultuuride mitmekesisus
Innovatsiooni olemasolu	Nõustamisteenuse kasutus	KGH heide, jalajälje ulatus

Mikrotalu jätkusuutlikkuse mõõdikud (valim) ning selle sotsiaalne mõõde. Foto: erakogu

ARENGUT TOETAVAD TEGEVUSED

Majanduslik mõõde	Sotsiaalne mõõde	Keskkonna mõõde
Tegevuste mitmekesistamine, raamatupidamise korrastamine, saaduste väärindamine, seadmepargi kaasajastamine, süsinikuturud, toetused	Parem planeerimine, röömu otsimine, tegevuste mitmekesistamine, sotsiaalse läbikäimise suurendamine, oma toodangu tarbimine	Mullaanalüüsid, minimeeritud mullaharimine ja otsekülv, viljavaheldus, haljasväetis, vahekultuurid, portsjonkarjatamine, kompostimine, multšimine
Bioloogilise materjali kompostimine ja kasutamine, materjalide taaskasutamine	Talutav töökoormus, töö- ja puhkeaja tasakaal	Rohumaade säilitamine ja inverteerimine, ökokavades osalemine, lilleribad ja toidusalu
Turustuskanalite mitmekesistamine, kliendi tundma õppimine	Vastutuse ja ülesannete jagamine, arutelu ja info liikumist, ATP osalemine	Mestloomade ja –lindude toitmine, liikide säilitamine, lilleribade ja toidusalu rajamine
Pikaajaliste lepingute sõlmimine	Koostöö ja suhtlus kohaliku kogukonna, omavalitsuse ning lasteasutustega	Läbimõeldud külvikord, kultuurid väikestel pindadel, segukülvid, monokultuuri vältimine
Projektides osalemine, koolitumine, koostöö teadlastega jt partneritega.	Vajaduspõhine nõustamisteenus, tagasisidestamine.	Sobiva KHG tööriista leidmine, jalajälje arvutused, kaasatus projektides.

KHG audit 2023.a. baasil

- **Keeruline 2023... mida sisestada ja mida järeldada?**
- Kütused: diisel, õli, elekter (veski, valgustus), ööbimisega koolitused
- Materjalid: karjaaed (immutatud postid), kontor, jootmis-vesi, kile/vari
- Seadmed: vanad seadmed = 0 t CO₂e emissiooni (?)
- Jäätmed: olmeprügi, õlid, plastik (söödapakend), paber (söödakotid)
- Töötlemine: 2023. = puudus
- Turustamine: 2023. = puudus (varasemalt OTT, Tagurpidi Lavka jt)
 - VIREEN (?)
- Muld - süsiniku sidumine... TBC 😊
- AMP (kliimakava: „kohanemis- ja leevendamiskava“)

EFRAG VSME standard dets.2024

- EFRAG vabatahtlik kestlikkusaruandluse standard mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKE): põhimoodul ja laiendatud moodul.
<https://www.efrag.org/en/projects/voluntary-reporting-standard-for-smes-vsme/concluded>
- VSME *Digital Template*: <https://www.efrag.org/en/vsme-digital-template-and-xbrl-taxonomy>

TEHTAV 😊!

<https://www.pikk.ee/mikrotalunik-rohepoordes/>

karme.petrutis@metk.agri.ee

Maaelu Teadmuskeskuse maaeluvõrgustik